

Posudek diplomové práce

Název práce:	Divadlo v Sudetech (děčínský region v letech 1900-1938)
Studijní obor:	Teorie a dějiny divadla
Autorka práce:	Bc. Regina Havránková
Vedoucí práce:	prof. PhDr. Vladimír Just, CSc.
Oponentka:	Mgr. Alena Sarkissian, Ph.D.

Regina Havránková, která hned na počátku svých studií osvědčila své průzkumnické schopnosti při práci věnované obtížně zkoumatelnému kulturnímu jevu, totiž Vesnickému divadlu, tvrdí hned na úvodních stranách práce, že chce podat kompaktní obraz problematiky. Je zřejmé, že je to na 80 stranách textu nemožné a jde spíše o první nastínění komplexních vztahů mezi českým a německým kulturním živlem v severních Sudetech. To však práci neubírá nic na užitečnosti a ceně. Diplomandka nastudovala nejen sekundární literaturu, mnohdy nesnadno přístupnou, ale díky svému dobrému jazykovému vybavení se mohla vydat nejen do českých, ale také do zahraničních archivů.

Ve své práci se pokouší zachytit rozmanitost divadelního života v tradičně vícenárodnostní společnosti severních Čech. Od divadelních aktivit organizovaných různými obecními spolky – od spolků nacionalistických po spolky kooperativní, přes efemérní předokupační podniky jako je Sudetenbühne, tedy pokus, jak šířit propagandu prostřednictvím německého ddla – se postupně dopracovává k zachycení činnosti profesionálních divadel. Její pečlivý výběr témat, stejně jako neustálá kontrola nad tím, aby se výklad neuchyloval od vytyčeného cíle k medailonkům významných osobností nebo popisům představení, poukazuje dobrou obeznámenost s tématem. Dokladem je i úvod ke kapitole o sudetských ddlech za nacismu, který dokazuje autorčinu schopnost promyslet problém v širších souvislostech: např. význam, jaký má poznání dějin těchto divadel v příslušné době pro obecné dějiny českého ddla ve stejné éře.

Regina Havránková sice v práci slibuje nástin historie sudetské divadelní kultury v děčínském regionu mezi léty 1900-1938, naštěstí se však její výklad stává podrobnější pro léta předmnichovské krize. Podává tak svědectví o kulturních poměrech v oblasti, jež je doposud v české teatrologii hůře zpracovaná. Díky tomu, že se diplomandka neomezuje jen na problematiku profesionálních scén, ale ukazuje prostupnost profesionálního a amatérského živlu, zachycuje ze specifického úhlu pohledu i spolunažívání různých národností v oblasti Sudet v krizovém období.

Práce zdařile popisuje problém tzv. glajchšaltování divadelní kultury a snahu německých nacionalistů využít divadel k propagaci svých idejí, a proti tomu stojící snahu osvícených divadelních ředitelů, kteří se až na výjimky snaží repertoár svých divadel uchránit tohoto procesu. Poukazuje také k jevu, který byl zřejmě běžnou a až do 30. let v této oblasti naprosto nezajímavou skutečností: k divadelním umělcům a impresáriům židovského původu, kteří tvořili nezastupitelný element divadelního provozu patrně nejen v oblasti Sudet. Regina Havránková popisuje problematiku poměrně důkladně a s nastíněním

všech ambivalencí, které z tohoto faktu pro nacionalisty na odpovědných místech v Sudetech plynou. Dobře lze tyto tenze doložit na osudu Paula Barnaye působícího do okupace jako ředitel divadla v Liberci, ale po válce jako ředitel vídeňského Volkstheateru. Jeho progresivní způsob vedení divadla je pozvedl na úroveň srovnatelnou s předními českými scénami. Za srovnání stojí i jen repertoár libereckého divadla v této době, obsahující významné položky, ke kterým se o něco později v době okupace uchyluje i Národní divadlo, a to z obdobných příčin: aby i v době, kdy je tlačeno k nasazování „zglajchšaltovaného“ repertoáru, tvořilo kvalitní díla. Paul Barnay proto nasazuje např. Shakespeara, Kleista, Goethova Fausta i úspěšnou Wernerovu hru Lidé na kře, jež později patří k úspěšným okupačním inscenacím právě v pražském Národním divadle.

Sama diplomandka závěrem cítí totéž, jako čtenář její práce: mnoho zůstalo nedořečeno, mnozí umělci i mnohé inscenace a kulturní akce by si zasloužily důkladnější pozornost. Také zvolený časový mezník jako by měl být zároveň vstupním bodem do dalšího výkladu: mnohé osudy rokem 1938 teprve vrcholí. Tato nedořečenost však není zápornou kvalitou. Doufám, že Regina Havránková bude ve svém výzkumu pokračovat.

Jakkoli je práce faktograficky výjimečná, je nutno poukázat k mnohdy neobratnému stylu. Občas volí větná spojení, která nevystihují logiku celého tvrzení, např.: „Tato oblast tedy těžila z cestovního ruchu a také z trendu končícího století, kdy se velká část lidí vydávala na pěší pochody, byly tak zakládány horské chaty a zájezdní hostince,“ (s.11). Někdy se v jedné větě objeví příliš mnoho informací a věta se tak stává nepřehlednou: „Po vítězství Sudetendeutsche Partei (dále jen SdP), vedené Konradem Henleinem, rodákem z Vratislavic nad Nisou u Liberce, pohraniční oblasti v roce 1935 vzniká z iniciativy pravicově zaměřených Němců pojem Sudetenland, kterým byla pojmenována celá příhraniční oblast Československé republiky (dále jen ČSR), krom Náchodska,“ (s. 10). Často by autorčiny nesnáze vyřešilo užití středníku, který by také usnadnil čtenáři porozumění nepřehlednému spojení vět pouhou čárkou: „Situace v pohraničí se zásadně mění rokem 1929, tedy velkou hospodářskou krizí, neutěšenou ekonomickou a společenskou situací využívá Adolf Hitler, který se pod vlivem svého dogmatismu stává roku 1933 německým kancléřem,“ (s. 12).

Z uvedených důvodů doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

Ve Slaném 29. srpna 2017